

เกร็ดความรู้จากการเข้าร่วมประชุมวิชาการ

“วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบผสม” (Mixed Method) โดย สมาคมส่งเสริมการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๙ - ๑๐ เมษายน ๒๕๖๒ เสนอโดย

อ.เบญจมาศ ตระกูลงามเด่น และ อ.ญาดารัตน์ บาลจ่าย

เกร็ดความรู้จากการเข้าร่วมประชุมวิชาการ

หลักการวิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญที่ผู้วิจัยต้องตระหนัก คือ หลัก emic หมายถึง overstagement กล่าวคือ ผู้วิจัยต้องแปลความของข้อมูลเชิงคุณภาพตามความเป็นจริง ไม่แปลความเกินความเป็นจริง โดยใส่ความรู้สึกหรือประสบการณ์ของผู้วิจัยลงไป นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงหลักการ etic ซึ่งจะทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น เรียกว่า การตรวจสอบ ๓ เสา หรือการตรวจสอบไขว้ไปมาเพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูล ประกอบด้วย method, time, place และ person ที่ถูกต้อง สำหรับวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยแบบผสม (Mixed Method) คือ

๑. Triangulation (ตรวจสอบ ๓ เสา) ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งถ้าผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณนำมาก่อนให้นำไปใช้ในการออกแบบงานวิจัยแบบขนาน

๒. เสริมสนับสนุน (complementarily) นิยมนำมาใช้ในการวิจัยแบบวัดและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งต้องมีการรวบรวมข้อมูลแบบ parallel / convergent โดยอาจเน้นไปทางการวิจัยเชิงปริมาณมากกว่าก็ได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเลือกข้อมูลเฉพาะบางประเด็นที่ดี หรือนำสนใจจากข้อมูลเชิงปริมาณมาศึกษาเจาะลึกอย่างละเอียดในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น หรือ หากพบว่าข้อมูลเชิงปริมาณดีทั้งหมด ให้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่น้อยที่สุดมาศึกษาต่อด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจข้อมูลรอบด้าน เพิ่มคุณค่าให้กับงานวิจัย และเป็นไปตามหลักการอุปมา (inductive approach) โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ ตีความ ให้ชัดเจนแบบ real time ทั้งนี้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยต้องเป็นพื้นที่เดิม ผู้วิจัยต้องมีความรู้การวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ และระยะเวลาในการศึกษาวิจัยไม่ควรต่อเนื่องกันเกิน ๓ ปี การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณอาจนำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น plot โยแมงมุม (plot radar) ภาพ boxplot เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทางสถิติ

๓. การพัฒนาเพื่อนำไปสู่ การพัฒนาเครื่องมือ คำถามการวิจัย (Development) ซึ่งควรเริ่มที่การวิจัยเชิงคุณภาพก่อนและตามด้วยเชิงปริมาณ ซึ่งสถิติที่นิยมใช้ คือ LISREL analysis, SEM Model หรือ Factor analysis

๔. เพื่อใช้ในการเริ่มต้น การเปิดประเด็น หรือการหาประเด็นใหม่

๕. เพื่อขยายองค์ความรู้ให้ละเอียดมากขึ้น (expansion) เริ่มที่การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ Model Building ก่อน และตามด้วยการรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติ SEM Model, F - test, T - test เพื่อบุกเบิกข้อมูลที่ยังไม่มีใครทำวิจัยมาก่อน ข้อดีของการวิจัยรูปแบบนี้ คือเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเพิ่ม variable เข้ามาใหม่เพื่อพิสูจน์ให้ได้ข้อมูลใหม่โดยสามารถแบ่งเป็น phrase ได้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากพบว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่ตรงกัน หรือ ไม่เป็นไปในทางเดียวกัน ให้ผู้วิจัยหาข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุดเชิงเหตุผล แล้วนำเสนอข้อมูลส่วนใหญ่ แล้วอธิบายช่วงท้ายว่า แต่อย่างไรก็ตาม...(เสนอเหตุผล)